

Anne- Baba- Çocuk ?leti?imi De?erlendirme Arac? (ABÇ?DA)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Anne- Baba- Çocuk ?leti?imi De?erlendirme Arac? (ABÇ?DA)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16014>

Öz

Anne- Baba- Çocuk İletişimi Değerlendirme Aracı (ABÇDA), ebeveynler ve çocuklar arasındaki iletişim kalitesini ve örüntülerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, özellikle Türk kültürüne özgü bağlamda, anne-baba ve çocuk arasındaki sözel ve duygusal etkileşimi sistematik bir şekilde değerlendirme ihtiyacına yanıt olarak Nalan Arabacı ve Eda Ömeroğlu tarafından 2016 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi süreci, akademik standartlara uygun olarak detaylı bir geçerlik ve güvenirlilik çalışması içermektedir.

ABÇDA, aile dinamiklerini ve çocuk gelişimini inceleyen araştırmacılar ile klinik uygulamalarda çalışan profesyoneller için değerli bir kaynak sağlamaktadır. Ölçeğin temel amacı, iletişim sorunlarının erken tespiti ve bu sorunlara yönelik müdahale programlarının etkinliğinin değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler

Anne-Baba-Çocuk İletişimi, ABÇDA, Ölçek Geliştirme, Aile Değerlendirmesi, Psikometri, Türkiye.

Yazarlar

Nalan Arabacı, Eda Ömeroğlu.

Amaç

Anne- Baba- Çocuk İletişimi Değerlendirme Aracı (ABÇDA)'nın temel amacı, anne, baba ve çocuk arasındaki etkileşim sürecini çok boyutlu olarak değerlendirecek, geçerliliği ve güvenirliği kanıtlanmış bir ölçüm aracı sunmaktır. Bu araç, özellikle Türkiye bağlamında, aile içindeki iletişim düzeylerinin saptanması, olumlu ve olumsuz iletişim biçimlerinin ayrıştırılması için tasarlanmıştır.

Ölçek, araştırmacılara ve klinisyenlere, ebeveynlik becerileri ve çocukların duygusal/sosyal gelişimi üzerindeki iletişim etkisini nicel olarak ölçme imkanı sunar. Elde edilen veriler, aile danışmanlığı ve eğitim programlarının içeriğini belirlemede kritik rol oynamaktadır.

Yapı

ABÇDA, genellikle anne-baba-çocuk üçgenindeki iletişimin karmaşık yapısını yakalamak üzere çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, tipik olarak, duygusal yakınlık, çatışma çözme becerileri, açık ifade (sözel iletişim) ve dinleme becerileri gibi alt boyutları içerir. Ölçek, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları iletişimin hem algılanan düzeyini hem de davranışsal düzeyini değerlendirmeyi hedefler.

Ölçeğin psikometrik yapısı, geliştirme çalışmasında uygulanan istatistiksel analizlerle (özellikle Faktör Analizi) belirlenmiş olup, ebeveyn ve çocuk perspektifinden sağlıklı iletişim temel bileşenlerini temsil eden faktörlere ayrılmıştır. Bu faktörler, alanyazındaki kabul görmüş iletişim modelleriyle uyumludur.

Geçerlik

ABCDA'nın geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmek istediği yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlamıştır. Arabacı ve Ömeroğlu (2016) tarafından yapılan geliştirme çalışmasında, yapı geçerlik çalışmaları temel alınmıştır. Bu çalışmalar genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemlerini içerir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin teorik beklentilerle uyumlu, kabul edilebilir düzeyde iyi bir faktör yapısına sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca, ölçüt başlıca geçerlik kapsamında, ABCDA puanlarının ilgili diğer iletişim veya aile içi ölçekleriyle anlamlı korelasyonlar gösterdiği varsayılmaktadır, bu da ölçeğin diğer geçerliliğine katkı sağlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, ölçüm sonuçlarının zaman içinde ve farklı durumlarda ne kadar tutarlı olduğunu göstermektedir. Geliştirme çalışması kapsamında iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

ABCDA'nın alt boyutları ve toplam puanı için hesaplanan Cronbach Alfa değerlerinin, sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir seviyelerin üzerinde olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, ölçeğin zamana bağlı değişmezliğini belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de kullanıldığı ve sonuçların yüksek bir kararlılık düzeyini işaret ettiği düşünülmektedir.

Faktör Analizi

Anne- Baba- Çocuk İletişimi Değerlendirme Aracı'nın yapısal geçerliliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada, ölçek maddelerinin belirli alt boyutlar altında toplandığını görmek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu yapısının ortaya çıkarmıştır.

AFA sonuçlarının takiben, elde edilen faktör yapısının teorik modele uygunluğunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, model uyum indekslerinin (RMSEA, CFI, TLI vb.) kabul edilebilir seviyelerinde olduğunu göstererek, ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemiştir. Bu analizler, ABCDA'nın ebeveyn-çocuk iletişimini ölçen birden fazla temel faktöre sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Development)

Format: Ölçek, büyük olasılıkla 4 veya 5'li Likert tipi derecelendirme formatını kullanmaktadır. Katılımcılar, maddelere ne sıklıkta katıldıkları veya davranışın ne kadar doğru olduğunu belirtirler.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler (Anne ve Baba) ve Çocuklar (uygun yaş aralığındaki).

Age Group: Ölçeğin çocuk formu varsa, okul öncesi veya ilköğretim çağındaki çocukların ebeveynlerini hedeflediği varsayılabilir. Genellikle 3-12 yaş aralığındaki çocukların ebeveynleri.

Population Details: Geliştirme çalışması, Türkiye'nin farklı bölgelerinden ve sosyoekonomik düzeylerden gelen ebeveyn ve çocuk örneklemi üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Ebeveynler, kendi iletişim davranışları ve çocuklarla olan etkileşimlerini değerlendirirler.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik Stilleri, Aile Dinamikleri, Yapısal Etkileşim Modellemesi, Faktör Analizi, Psikometri, Sosyal Gelişim, Çocuk Etkileşimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Nalan Arabacı: nalanarabaci@gmail.com

Correspondence Address: Yazarların güncel akademik adresleri için ilgili makaleye başvurulmalıdır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2016

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Nalan Arabacı ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için izinler genellikle yazarın takdirine bağlıdır.

Sorumlu Yazar: Nalan Arabacı

Kaynaklar

Arabacı, N. ve Ömeroğlu, E. (2016). Anne- Baba- Çocuk İletişimi Değerlendirme Aracı'nın (ABÇİDA) geliştirilmesi: Geçerlik güvenirlik çalışması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(7), 1-21.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [anne-baba-cocuk-iletisimi-degerlendirme-araci-abcida-toad.pdf](#)

Anne- Baba- Çocuk İletişimi Değerlendirme Aracı (ABÇİDA) Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makaleye (Arabacı & Ömeroğlu, 2016) başvurulması gerekmektedir.